

Hvad gør Sorgenfri

til noget særligt?

Udarbejdelse og redaktion

Mange gode kræfter har deltaget i udgivelsen af dette hæfte. Ikke mindst **Erik D. Præstegaard**, bestyrelsesmedlem i Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk og i VoresSorgenfri, civilingeniør med mange års erfaring med planlægnings- og byggeprocesser herunder brugerinddragelse og **Susanne Bisgaard** bestyrelsesmedlem i VoresSorgenfri, kulturanthropolog og europæisk etnolog. Hun har bl.a. befattet sig med byrum og relationerne mellem de enkelte bygninger.

Susanne Bisgaard har endvidere stået for layout til "Hvad gør Sorgenfri til noget særligt?"

Kontakt udgiverne

Bygningskulturforeningen i Lyngby-Taarbæk
<http://www.bygningskultur-lt.dk/>
bygningskultur.ltk@gmail.com

Danmarks Naturfredningsforening Lyngby-Taarbæk
<http://lyngby-taarbaek.dn.dk/>
lyngby-taarbaek@dn.dk

VoresSorgenfri
<http://www.voessorgenfri.dk/>
voessorgenfri@gmail.com

Trykkeudgiften er betalt af borgerforeningen VoresSorgenfri.

Indholdsfortegnelse	Side
1. Forord	2
2. Sorgenfris historie	3
• Sorgenfrivang	5
◇ Sorgenfrivang I	6
◇ Sorgenfrivang II	6
◇ Sorgenfri Torv	7
• Hummeltofteskolen	9
• Rækkehusene	11
◇ Bakkehusene	11
◇ Sorgenfrivænget	11
◇ Buskevejskvarteret	12
◇ Kvædevej nord	13
◇ Stenvænget	13
• Kongestien	14
• Virumgårds jorde	15
• I.H.Mundtsvej og Hummeltoften	17
◇ Breidablik	17
◇ Sorgenfri Kirke	18
◇ Heibergs Hus	18
◇ Jacobsens Hus	18
◇ Skovgaard's Hus	18
• Lottenborgkvarteret	19
◇ Lottenborgvej og Sorgenfri Kirkegård	19
◇ Dronningens Vænge	20
• Lyngby Åmose	21
◇ Sorgenfri Slot	21
◇ Prinsessestien	21
◇ Klopstocks Eg	21
◇ Skovtofte	21
◇ Børnehuset Spurvehuset	22
◇ Villa Spurveskjul	22
◇ Frederiksdal Slot	22
3. Sammenfatning	23
4. Referencer	24

Forord

Sorgenfrivang I og rækkehusbebyggelser fotograferet fra Sorgenfrivang II

Formålet med dette hæfte er at beskrive Sorgenfris kulturværdier og truslerne mod dem. Det sker i et samarbejde mellem Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Danmarks Naturfredningsforening i Lyngby-Taarbæk og Foreningen VoresSorgenfri.

Baggrunden er, at Lyngby-Taarbæk Kommune i disse år gennemløber en omfattende udvikling, og at der derfor er opstået et ønske om at fremme og opbygge en borgerengagerende dialog omkring kommune- og lokalplanlægningen. Foreningerne har erkendt et fælles ansvar for at bidrage til at udbrede forståelsen for, at bevarelse af kulturarven og skabelse af nye kulturmiljøer skal være et vigtigt element i kommunens planlægning.

Arbejdet skal forstås som en videreførelse og udbygning af den registrering af bevaringsværdige bygninger, som Lyngby-Taarbæk Kommune har foretaget af alt byggeri opført før 1970. Senest er alle rækkehusbebyggelser af middel bevaringsværdi blevet genvurderet med henblik på at opgradere nogle af dem til høj bevaringsværdi. Herved er skabt grundlag for udarbejdelse af bevarende lokalplaner, der ofte er blevet til efter ønske fra grundejerne.

I samarbejdet mellem foreningerne ligger et udtalt ønske om at udvikle et fagligt forankret værktøj, der kan kaste lys på udviklingen i kommunen, hvor eksisterende kulturmiljøer risikerer at gå tabt og nye kul-

turmiljøer ikke at blive skabt, fordi der ikke er tilstrækkeligt fokus på dem. Sorgenfri er blevet valgt som pilotprojekt, og det er håbet, at registreringen bliver udbredt til Lyngby-Taarbæks øvrige bydele. Der er foretaget omfattende research for at kunne skrive dette hæfte, ligesom vi har kunnet gøre brug af et enestående fotomateriale, som især er stillet til rådighed af Annette Hartung og Jørgen Nielsen. Bagest i hæftet er oplyst navne på samtlige fotografer.

Det indsamlede materiale kommer til at ligge på Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Danmarks Naturfredningsforening Lyngby-Taarbæk og VoresSorgenfris hjemmesider, hvorfra der bliver mulighed for at printe det. Det imødekommer behovet for at se kulturmiljøer som et dynamisk begreb, der løbende kan opdateres og udvides. I første udgave har det således ikke været muligt at udarbejde en tilbundsående registrering af Sorgenfri. Det er udgiverens håb, at der i lokalområdet vil være et ønske om at blive inddraget i det videre arbejde, og vi vil meget gerne i kontakt med Sorgenfris beboere herom.

November 2017

**Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk
Danmarks Naturfredningsforening Lyngby-Taarbæk
Foreningen VoresSorgenfri**

Sorgenfris historie

Allerede fra 1934 kunne borgere i forstæderne få statslån til at opføre eget parcelhus. Betingelsen var, at huset svarede til den "mindrebemidlede befolknings behov" (begrænsninger på størrelsen), og at man havde en indtægt, der berettigede til at være medlem af en sygekasse. Fra 1938 blev det muligt for boligselskaber, kommuner og private bygherrer at få statslån til at opføre rækkehuse. Her var kravet, at mindst 25-50 % af lejlighederne havde tre værelser eller mere, så de egnede sig til børnerige familier. Normalt gav man ikke støtte til boliger over 100 m².

Sorgenfri 1949, nederst Lyngby Sø og Lyngby Åmose. Nord for tegner jernbanen sig som en mørk linje i retning mod Virum. De første villaer og rækkehuse er opført.

Sorgenfri 1957, Sorgenfrivang I er opført, Sorgenfrivang II er påbegyndt og butikstorvet står færdigt. Hummeltoftevej og stationen har fået nye pladser i området.

Sorgenfri er helt enestående begunstiget af naboskab til i vidt omfang fredede landskabelige værdier mod tre verdenshjørner. Lyngby Åmose, Mølleådal og Spurveskjulskoven mod syd, de åbne markarealer ned til Furesøen mod vest, Sorgenfri Slotspark og Frilandsmuseet mod øst.

På den ene side har Sorgenfri en meget lang historie, som f.eks. afspejles i Lyngby Åmose, Prinsessehøj, slotte og herskabsboliger, og på den anden side er Sorgenfri fortællingen om den moderne forstad, som primært er bygget op i efterkrigstiden med tydelig reference til velfærdsstatens fokus på gode boliger til almindelige mennesker.

Nord for Sorgenfri ligger Virum, der frem til efter 1. Verdenskrig eksisterede som landsby (det gamle Virum) omgivet af marker. I 1920'erne blev de første jordarealer omkring landsbyen udstykket til villa- og rækkehusbebyggelse.

Infrastrukturen udvikles relativt hurtigt i form af jernbane (1864 til Hillerød, 1928 trinbræt ved Gl. Virum), S-tog (Sorgenfri Station 1937) og flere og bedre veje. Fra begyndelsen af 1930'erne ligger området klar til bydannelse. Her udviser kommunen den rette pionerånd ved i 1935 at vedtage en byplan for "Det planlagte Virum", der er det første eksempel i Danmark på planlægning af en hel forstad på jomfruelig jord. Byplanens matrikelinddeling følger en struktur, der var fastlagt ved Virumbøndernes udskiftning i jordlodder i 1771. Kommuneingeniør (senere Stadsingeniør) J.A.C. Rastrup står som idémand og drivkraft bag udviklingen, der er inspireret af de engelske havebyer.

2. Verdenskrig og årene efter er præget af stor mangel, hvilket bremser nybyggeri. Kommunens byplan fra 1950 viser imidlertid, at byggeriet har taget fart. En meget væsentlig årsag er indførelse af statslån, der blev indført for dels at afhjælpe en markant boligmangel dels for at fremme den økonomiske vækst i 1930'erne og efter 2. Verdenskrig. Der blev bygget boliger til almindelige mennesker, boliger med boligkvaliteten i højsædet, solbeskinnede boliger, hvor lyset som en selvfølge kunne trænge ind, boliger med muligheder for fællesskab.

Udviklingen gjorde rækkehuse til et markant særkende i Sorgenfri. Også Lyngby almenyttige Boligselskab (LAB) kommer hurtigt på banen og opkøber de stationsnære arealer vest for jernbanen og nord for Sorgenfri Station. Det sker i tæt samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune fra begyndelsen af 1950'erne, hvor etagehusene Sorgenfrivang I opføres efterfulgt af højhusbebyggelsen Sorgenfrivang II, hvor den første blok indvies 1957, den sidste i 1960. Højhusene er blevet bydelen Sorgenfris vartegn med nærmest ikonisk status.

Som en del af Sorgenfrivang II opfører LAB som noget nyt i Danmark et butikstorv, der betjener de mange tilflyttere med dagligvarer mm. Her kan man købe ind i et af Danmarks første private selvbetjeningssupermarkeder, SUMA.

Byplanen bliver realiseret i lyn tempo, og Sorgenfri er nærmest totalt udbygget i løbet af 1970'erne. Det bliver Danmarks første soveby.

Virumgård 1938

Kommunen fastholder grebet og styringen af bydelens udvikling ved i 1977 at udskrive en offentlig idékonkurrence om en bebyggelsesplan for Virumgårdområdet. Initiativet lever fint op til planlægningstraditionen fra 1930'erne. Kommunen styrer fortsat udviklingen på grundlag af en helhedsorienteret planlægning. Med vinderen af idékonkurrencen, arkitektfirmaet Virumgård, som konsulent realiserer kommunalbestyrelsen og forvaltningens stadsarkitekt det omfattende byggeri.

Virumgård er et forbilledligt eksempel på et større byggeri, der er lykkedes med blandede ejerformer i boligudbuddet kombineret med institutioner for børn og ældre samt attraktive friarealer.

Udviklingen i Sorgenfri efter 2000

I 2009 flytter Skovtofte Socialpædagogiske Seminarium fra Hummeltoftevej 139-145 til Hillerød. Dets store plæner mod Hummeltoftevej bliver efter store sværdslag med borgerne, om højder og tæthed, i 2014 bebygget med rækkehuse. De gamle bevaringsværdige bygninger restaureres og indrettes som lejligheder.

Da Statens Plantedirektorat fraflytter Skovbrynet 2-24, og Poli- og Retsbygningen fraflytter Hummeltoftevej 14, bliver der frigjort store arealer til nyt byggeri. Den kommunalt ejede Hummeltoftevej 47, 'pendlergrunden', er ligeledes klar til nybyggeri. Sammenholdt med at den private ejer af Sorgenfri Torv ønsker større ændringer af såvel Nord- som Sydtorvet, opstår muligheden for en helhedsplanlægning af Sorgenfri Stationsområde.

2014 fremlægges en Helhedsplan, dog uden at medtage Skovbrynet 2-24. Visionen er at skabe et bymiljø hen over broen over jernbanen, hvor en diagonaløsning skulle binde begge sider af banen sammen. Planen udløser omfattende borgerindsigelser, og det viser sig, at visionens forudsætninger ikke kan opfyldes.

Lokalplaner vedtages for byggeri på Hummeltoftevej 14 og Skovbrynet 2-24, og byggeri er i gang eller under projektering. Byggerierne betyder på den ene side en tiltrængt fornyelse i området, på den anden side tætthøjt byggeri med spredning af butikker over et større

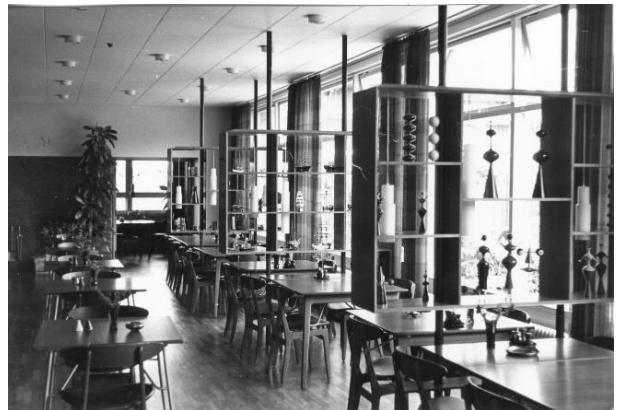
område i stedet for en koncentration på Sorgenfri Torv. 2018 vil måske give svar på spørgsmålet om Sorgenfri Torvs fremtid.

De efterfølgende sider i dette hæfte er en gennemgang af et udpluk af Sorgenfris kulturarv, som er betydningsfuld for også i fremtiden at gøre Sorgenfri til en forstad med en enestående boligkvalitet.

Forbindelsestunnellen mellem Sorgenfri Nord- og Sydtorv, indtil der blev øvet hærværk på udstillingerne. Foto fra 1975.

Restauranten Sorgenfrivang II

Læg mærke til drengene i Plus-4's, balkonerne på Sorgenfrivang II er stadig gule.

Sorgenfrivang

Sorgenfrivang I og II samt Sorgenfri Torv udgør en sammenhængende bebyggelse - Sorgenfrivang.

I 1950'erne er der skabt et boligområde, hvor helhedstanken er sat i højsædet. En sammenhængende boligbebyggelse - på begge sider af Grønnevej, let tilbagetrukket - der trods den indbyrdes forskellighed alligevel spiller op til hinanden igennem farveholdninger, beplantningsplaner, en børnehave i den ene ende og et butikstorv i den anden ende.

De miljømæssige bevaringsværdier er særligt knyttet til den landskabelige skala. Sorgenfrivang I er opført som parkbebyggelse, en dengang ny bebyggelsesform, der brød med byens vanlige karréstruktur. Sorgenfrivang II med de tre højhuse hvis indbyrdes placering faldt arkitektonisk endeligt på plads ved inddragelse af en af dansk arkitekturs betydeligste personer, professor Steen Eiler Rasmussen.

Sorgenfrivang var som et ud af tre projekter nomineret til Jubilæumsprisen 2017 (en kåring af Danmarks bedste almene renoveringsprojekt). Jubilæumsprisen 2017 uddeltes i anledning af RENOVER prisens femårsjubilæum. Sorgenfri vandt ikke prisen, men nomineringsudvalget, med tidligere stadsarkitekt i Aarhus Gøsta Knudsen som formand, beskriver Sorgenfrivang således: "et lineært forløb med små delikate retningskift". Højhusene er blevet bydelen Sorgenfris vartegn med nærmest ikonisk status.

Det klæder området, at man dengang ikke var grådig og byggede højt helt hen til hjørnet af Grønnevej og Hummeltoftevej. Det skaber udsyn og samhörighed, når 'frrummet' bliver brugt som en naturlig forlængelse af højhusbebyggelsen, i form af et butikstorv der i højden matcher de lave boliger langs Hummeltoftevej og Åbildgaardsvej og åbner sig mod kirkepladsen

og I. H. Mundtsvej. De kulturhistoriske bevaringsværdier er særligt knyttet til de elementer i bebyggelserne, der fortæller historien om den samfundsmæssige udvikling og de politiske og kulturelle strømninger i efterkrigstidens Danmark. Elementer, der afspejler politikernes, boligselskabernes og arkitekternes ønske om at skabe smukke, logiske og gennemtænkte rammer om beboernes liv.

De arkitektoniske bevaringsværdier er knyttet til bebyggelsernes overordnede idé og sociale vision. Sorgenfrivang I er eksempel på det højt berømmede murede boligbyggeri. I publikationen af 2015 "Bygningskultur og bevaringsværdier: 1940'erne og 1950'ernes murede boligbyggeri" er bebyggelsen med på en liste over 60 karakteristiske bebyggelser fra hele landet. Listen kan tjene som et udgangspunkt for en lokal stillingtagen til bygningskulturen.

Sorgenfrivang II med velproportionerede facader og overbevisende lejlighedsplaner danner bro fra det murede byggeri til det i 1960'erne dominerende montagebyggeri. Højhusenes sociale vision møder den nye tid med mange servicetilbud, portnerservice, børneparkering, husgerningscentral, centralkøkken med restaurant, selskabslokaler, hobbyværksted, fællesvaskeri, aflevering til vasketøjsordning, tv-stue, fællesarealer eksklusivt møbleret med Erik Jørgensen- og Poul Kjærholm-møbler, B&O fjernsyn mm. En del af disse tiltag skulle dog vise sig ikke i længden at være holdbare.

Butikstorvet indgår som en del af Sorgenfrivang II og med en arkitektur, der har hentet inspiration i japansk

Sorgenfrivang rummer miljømæssige, kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter

arkitektur og kunst. Arkitekt Magnus Stephensen brugte ifølge sønnen, Snorre Stephensen, utroligt mange timer på stedet med at vurdere placering, bygningsform og detaljer for at optimere spillet med højhusene, banelegemet og Hummeltoftevej. Magnus Stephensen havde som mål at udforme et menneskevenligt torv uden høje bygningers uheldige vind- og skyggeforhold. En indsats, som området har haft glæde af siden.

Torvet binder de store almene boligafdelinger sammen med omgivelserne og er bydelens identitet og mødested.

Sorgenfrivang I

Grønnevej 250-288, Løvgaardsvej 1-15,
Abildgårdsvej 2-30, Ligustervænget 2-24
Opført: 1953

Antal boliger: 307 (24.850 m²) 76 garager (1.167 m²)
Boligerne varierer fra 1 vær. (46 m²) til 3 vær. + 2 kamre (127 m²), dog 130 med 2 vær. + 1 kam.

Bygherre: Lyngby almennyttige Boligselskab (LAB)
Arkitekter: Knud Thorball & Magnus Stephensen, Johs. & Aage Paludan
Ingeniør: Birch & Krogboe
Havearkitekt: Ingwer Ingwersen

Generelt var materiale- og arbejdskraftsituationen ved opførelsen stærkt forbedret i forhold til situationen i efterkrigstiden, hvorfor LAB valgte at opføre Sorgenfrivang I som en attraktiv parkbebyggelse i tre etager, der er i meget høj standard sammenlignet med andre af datidens bebyggelser, hvilket ikke mindst skyldes de meget ansete arkitekter. Alle lejligheder blev forsynet med altaner, og den del af bebyggelsen, der især er beregnet til unge og ældre, har et altanganghus.

Parkanlægget er anlagt med træer, grønninger og stier, og det vedligeholdes med stor pietet af personalet og beboerrepræsentanter. Sorgenfrivang I ligger i umiddelbar nærhed til butikstorv, kirke og station. Der er et nært samarbejde med den store nabo, Sorgenfrivang II, og selvom de to bebyggelser har forskellige bestyrelser, deler de ejendomsmester. I år 2000 blev et meget smukt beboerhus indviet, der arkitektonisk ikke adskiller sig fra resten af bebyggelsen. Huset bliver flittigt brugt til bankospil, kortspil, kreative sysler og julefest, ligesom beboerne kan anvende huset til personlige fester. I kælderlokalerne er der et meget velbesøgt kondirum og en billardklub.

Der er igennem årene blevet foretaget en række forbedringer, og inden for en overskuelig fremtid skal bebyggelsen igennem en større renovering, hvortil der henlægges et årligt beløb, som til dels stammer fra den årlige huslejestigning på 3,99 %. Generelt spares der op

til alle forbedringer. Fx er der sparet op til de nye vaskemaskiner, der blev installeret i 2017.

Sorgenfrivang I

Sorgenfrivang II

Grønnevej 247-293
Opført 1956-60
Antal boliger: 428, 38 m²-130 m²
Antal etager: 14

Bygherre: Lyngby almennyttige Boligselskab (LAB)
Arkitekter: Knud Thorball & Magnus Stephensen, Johs. & Aage Paludan
Ingeniør: Birch & Krogboe
Havearkitekt: J. Palle Schmidt & Malene Hauxner

Kollektivbebyggelsen Sorgenfrivang II er en af de mest iderige og progressive almennyttige boligbebyggelser, der er opført i efterkrigstiden. Projekteringen af bygget drøftedes i begyndelsen af 1950'erne.

Kommunalbestyrelsen ville helst have lav/tæt bebyggelse på arealet. Det forretningsførende selskab, Dansk almennyttigt Boligselskab (DAB), under ledelse af arkitekt, direktør Erling Knudsen, overbeviste kommunalbestyrelsen om, at højhuse var det rigtige. Det tog dog lang tid at finde frem til det rette projekt. En overgang var der tale om ét langt hus. Senere drøftede man to huse. Når resultatet blev tre huse, skyldtes det professor Steen Eiler Rasmussens sikre arkitekt-øje. "I naturen er det ulige (tre fremfor to (bygninger) altid det smukkeste".³

I anledning af DABs 25 års jubilæum i 1967 udsendte tidsskriftet ARKITEKTEN, der udgives af Danske Arkitekters Landsforbund, et særtryk om DABs virksomhed. Heri betegnes Sorgenfrivang II på godt og ondt som et pionerarbejde. Godt om udbuddet af omfattende kollektive og individuelle serviceydelser. Fx var lejlighederne udstyret med små køkkener, da en del af idegrundlaget var fællesspisning.

Ondt henføres til højhuset dels i forhold til omgivelserne dels som boligform. De vældige byggekloster fratager landskabet dets intimitet, og man føler sig overbegloet af de tre højhuse, når man færdes i bydelen. Boligformens indvirken på familier og det enkelte menneske var dengang og er vel stadig til diskussion og genstand for psykologer og sociologers interesse. Så vidt i henhold til ARKITEKTEN.

I dag hersker der ikke megen tvivl om, at høje bygninger giver store udfordringer med hensyn til vind og skygge. Arkitekt Jan Gehl har forsket i de negative vindforhold, idet den fremherskende vestenvind giver problemer med turbulens både på øst- og vestsiden af de høje bygninger.

Sorgenfrivang II gennemgår for tiden en omfattende renovering efter en helhedsplan, der skal sikre afdelingens miljømæssige, økonomiske og sociale bæredygtighed. Projektet er i 2014 tildelt sølvmedalje som Danmarks første DGNB-certificerede renovering. DGNB står for Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen og er den tyske bæredygtigheds-certificering for bygninger, som blev lanceret i 2008 i Tyskland. I Danmark administreres en tilpasset version af certificeringen af Green Building Council Denmark. Sorgenfrivang II blev også givet hædrende omtale ved Lyngby-Taarbæk Kommunes årlige prisuddeling på Arkitekturens Dag den 2. oktober 2017. Endvidere var renoveringen nomineret som et af tre projekter til modtagelse af RENOVER Jubilæumsprisen 2017.

Da Sorgenfrivang II blev opført. I baggrunden Sorgenfrivang I og Hummeltofteskolen

Sorgenfri Torv

Bygherre: Lyngby almennyttige Boligselskab

Arkitekter: Knud Thorball & Magnus Stephensen, Johs. & Aage Paludan

Ingeniør: Birch&Krogboe, Sydtorvet: B.B.Bendtsen A/S

Opført: Nordtorvet 1956, Sydtorvet 1958

Antal lejemål nov. 2017: På Nordtorvet 8 og på Sydtorvet 10. Et antal lokaler er tomme

Ejer: Sorgenfri Torv K/S

Torvets originalitets- og miljømæssige værdi er meget høj.

Sorgenfri Torv blev tegnet af højhusenes arkitektteam og fremstod som et pionerarbejde omkring et af Danmarks første private selvbetjeningssupermarkeder. Centrets udvikling blev båret af bydelens hurtige udvikling med boliger, daginstitutioner, skoler, idrætsanlæg m.v. Såvel supermarkedet som øvrige butikker tilpassede sig samfundets udvikling, der til stadighed justerer markedsforholdene. I dag huser Torvet på Sydtorvet en af Danmarks største Netto-butikker og på Nordtorvet en stor Irma-butik. Begge butikker er velfungerende med en høj omsætning. Derudover er der en række special- og servicebutikker på Sorgenfri Torv. I de seneste 10-15 år er butikscentret som helhed forringet, formentlig forårsaget af ejernes nedrivningsplaner, idet såvel manglende vedligeholdelse som manglende renovering af Nordtorvet har ført til nedslidning og givet vanskelige forhold for de forretningsdrivende.

Et lærestykke i arkitekturhistorie

Især arkitekten Magnus Stephensen var optaget af japansk arkitektur og rejste i 1930'erne på studietur til Japan, hvilket afspejles i Torvets anlæg og arkitektur. Faktisk rummer ensemblet med højhuse og torv historien om modernismens udvikling fortalt på relativt få kvadratmeter gennem en stram arkitektonisk retorik, som udspringer af Verdensudstillingen i Chicago i 1893. Her indtager Japan en af udstillingens allerbedste stande, som bygges op omkring en rekonstruktion af Ho-o-den templet, som dybt fascinerer arkitekten Frank Lloyd Wright, den amerikanske modernismes fader. Wright lægger vægt på at bygge ud fra stedets

ånd, mens hans samtidige europæiske kolleger i højere grad fokuserer på funktionalitet. Vi kan altså nyde den amerikanske modernisme spejlet i torvets lave bygninger med de flade tage, sorte søjler, udhæng og sokler og samtidig løfte blikket til Sorgenfrivangs tre store blokke som udtryk for den europæiske modernismes funktionelle 'bo-maskiner'.

Det særlige ved Sorgenfri

Ankommet til Sorgenfri Station, stiger man op ad trappen fra stationen. Der er ingen stationsplads, der fanger opmærksomheden. Nordtorvet ligger lige overfor, og et lysreguleret fodgængerfelt giver nem adgang til den anden side af Hummeltoftevej.

Nordtorvet ligger lavere end vejen, så det første, man får øje på, er de opadstræbende skrå parallelle tage, som giver byggeriet en særlig lethed. Torvet kan ses som forbindelsesleddet til Sorgenfrivang II.

Vejen går forbi eller ind i butikkerne, hvor de daglige

indkøb kan foretages. Udstillingsvinduerne er karnapper, hvor afslutningen inviterer folk ind i butikken. Man glæder sig over de specialfremstillede dørhåndtag af træ, som stadig ses mange steder på Torvet. De er rektangulære med afrundede hjørner.

Butikkerne, der vender ud mod Grønnevej og parkeringspladsen, har indgang fra to sider, så man både kan gå ud mod parkeringspladsen eller krydse over til butikkerne mod banen. Arkaderne giver ly for regn og sol og strækker sig foran alle butikkerne. Taget er bygget sammen ved enderne af midterarkaden, der både sørger for en særlig rumoplevelse, og for at man kan gå tørskoet til alle butikkerne. Derudover hælder flisebelægningerne mod afløbsriste, så der aldrig er vandpytter på Torvet.

Torvet har en helt særlig tilknytning til Sorgenfrivang II, idet man genfinder mange arkitektoniske detaljer fra Torvet i højhusene, som alle tre er forbundet af én lang forbindelsesgang med gule murstensvægge ind mod de

tre bygningskroppe og med glaspartier fra gulv til loft ud mod Grønnevej

Således kan man færdes tørskoet fra det fjerneste højhus til butikstorvet. Undervejs brydes monotonien i gangene af rytmiske spring i linjeføringen, ligesom der er glaskarnapper, hvis vinkler svarer til vinklerne i karnapperne på Nordtorvets butikker.

I forbindelsesgangen er der bænke til hvil og snak af samme specialfremstillede design, som fandtes på Nordtorvet og stadig findes op ad det tidligere bibliotek på Sydtorvet. Bænkene sidder man himmelsk på, fordi hældningen på siddefladen gør, at man falder ind i ryglænets perfekte hældning. Samtidig gør bænkens højde det nemt at rejse sig. De ens bænke og vinkler gør området genkendeligt og trækker samtidig Sorgenfrivang II's dimensioner ned i en menneskelig skala.

På Sydtorvet genfindes mange af de samme fine detaljer som på Nordtorvet. Dertil kommer lamperne foran cafeen og skiltene i taget.

En nemt overset detalje: Jerngelænderet er monteret udvendigt på trappen ned til tunnelen under Hummeltoftevej. Det folder sig elegant rundt om hjørnet og fortsætter ned ad trappen. Det samme rækværk går igen omkring cykelparkeringspladsen mod banen.

Hummeltofteskolen

9. februar 1952 er der på Grønnevej 218-246 anmeldt et byggearbejde, som omfatter en ca. 2.413 m² grundmuret og tegltækt skolebygning udført i én, to og tre etager samt ca. 536 m² - delvis af grundmur og træ - opførte paptækte læ- og cykelskure. Arkitekten er Edwin Christiansen.

Skolen blev taget i brug 10. august 1953 med 832 børn, mens den stadig var byggeplads med håndværkere i fuldt arbejde. Det gav store problemer, men udviklede også en pionerånd, hvor håndværkerne udviste store hensyn over for børn og undervisning. Først i maj 1955 - dagen efter reliefudsmykning udført af kunstneren Johannes Hansen blev monteret over indgangspartierne - fandt indvielsen sted i en af skolens gymnastiksale. Skolen indeholdt 24 almindelige klasseværelser, tre mindre lokaler til brug for særundervisning, faglokaler samt skolelægeværelse og skoletandklinik. Skolen var endvidere udstyret med samtaleanlæg og skoleradio med tilhørende båndoptager. I gymnastiksalsfløjen var der indrettet bolig til skolebetjenten og en fritliggende bungalow til skoleinspektøren.

Behovet for skolen var ekstremt stort, da så mange børnefamilier var flyttet til de store nye kvarterer med parcel- og rækkehuse. Året efter indvielsen var der 100 % overbelægning på skolen, i flere år var elevtallet på over 1400. Allerede den gang var kommunen klar over, at størrelsen på husene ville få tilflytterne til at blive boende, selv når børnene var flyttet hjemmefra. Det kom til at holde stik, i begyndelsen af 1980'erne var elevtallet faldet til ca. 400. I 2015 var antallet steget til 728.

Skolen er tydeligt præget af mange om- og tilbygninger. Markant er den nye idrætshal fra 2004, hvor Witraz Arkitekter opfører ny idrætshal, der på den ene side med sin mørke farve danner kontrast mod skolens tegl. På den anden side føjer den sig harmonisk ind i det eksisterende miljø.

Skolen er ikke omfattet af en lokalplan.

Til højre ses idrætshallen fra 2004 Sorgenfrivang II i baggrunden

I 2009 opføres bygning til SFO og faglokaler. Den står lidt fremmed i området, men dens farveholdning passer til skolen. Foran bygningen er tidstypisk en skulptur af det almindelige, sunde menneske. Hans Ibstrup alias Edwin Christiansen er billedhuggeren.

Skolen i samfundet

I efterkrigsårene bliver børn en stadig vigtigere målgruppe i det gryende velfærdssamfund, som tilstræber, at den nye generation skal vokse op med lys og læring for at blive sunde individer. På Hummeltofteskolen er man i det grønne med masser af plads. Det var i stærk kontrast til mange københavnerskolers fire-fem etager og små indeklemte skolegårde. Når man står foran Hummeltofteskolen, fornemmer man, at plads og træer, en art løn, har været en del af Edwin Christiansens landskabsplanlægning, som lægger bygningen i naturen og skoven og åbner op ind mod skolen.

Skolevejen var til fods eller på cykel, idet der er lave cykelskure ud mod Grønnevej, og Sorgenfris vejnet er ikke bygget til biltrafik. Nordbanen er anlagt og de voksne kører til København med S-tog for at arbejde, og hjemme cykler man.

Set fra pladsen foran skolen har den en venlig og indbydende facade. Porten ud mod Grønnevej er i dag lukket med en glasvæg, men man kan se igennem bygningen og få en fornemmelse af, hvordan porten suger eleverne ind i skolegården og ind i akse mod flagstangen og op ad mod skoleinspektørens vinkebalkon på første sal i den modsatte bygning, hvor administrationen og de store børn er anbragt. Med sin højde danner den ryg og beskyttelse i skolegården samtidig med autoritet. Sammenlignet med den noget yngre Fuglsanggårdsskolen udtrykker den lidt fladere hierarkier end Hummeltofteskolens, som dog også er godt på vej mod en mere demokratisk skoleform.

Udsmykning

Ved første blik virker skolen gennem sin enkelthed i opbygningen. Ved nærmere eftersyn får man øje på den store detaljerighed, som er med til at menneskeliggøre facaderne og trække dem ned i en skala, som alle kan forholde sig til.

Børnene over indgangsdørene giver skolen et legende og let udtryk. Børnenes alder passer til de klasser, der er i bygningen

Murværket er i smukke røde tegl og engelsk forbandt. Buen over det tidligere indgangsparti er formentlig skabt for at respektere en ældre byggestil, hvor man normalt ville have en bue i så stort et spænd for at få den til at bære. Samtidig gør buen porten mere venlig og inviterende.

Kobberbånd på cykelhalvtaget er med til at give murværket karakter.

Et fremspringende horisontalt bånd over soklen.

Støttestøtter, der foroven er forsynet med tagsten. Hvis de gik helt op til tagkronen, ville det tynde bygningen.

Soklen er muret helt ned til terræn og afsluttet med en krans af lodretstående mursten.

Ud fra et funktionelt synspunkt er det helt unødvendigt med de mange ventilationsudtræk på gavlene, men Edwin Kristiansen holdt af at lege med detaljerne.

Bakkehusene og Sorgenfrivænget

Bakkehusene (tv) Sorgenfrivænget (th)

Bakkehusene

Grønnevej 140-216, Kløvermarken 1-39

Kornbakken 1-19, Kronebakken 1-61

Opførelsesår: 1950

Bygherre: Johan Christensen & Søn

Arkitekt: Knud Thorball

Antal boliger: 100

Bebygget areal pr. hus: ca. 65 m²

Bevaringsværdi: Middel (5)

Bebyggelsen er ikke omfattet af lokalplan eller byplanvedtægt.

Det vestlige hjørne af Virumvej og Grønnevej danner rammen om Bakkehusene, som følger landskabets kurver på de parallelt forløbende veje. Terrænets bevægelser underopdeler de lange røde tegltage af spring i forløbet.

Bebyggelsen fordeler sig med 40 huse mod Grønnevej, 30 på Kronebakken, 20 på Kløverbakken og 10 på Kornbakken. Langs Grønnevej må beboerne leve med den gennemkørende trafik, mens de fredelige, interne veje har en oplevelsesmæssig kvalitet. Der er adgang til husene via smalle forhaver med varieret beplantning, der kun få steder brydes af parkeringspladser. Gavlene er opført i gule teglsten, mens facaderne er i gule teglsten med rødt mønstermurværk.

Husene har et skævt profil og er mod indgangssiden i én etage med en stor tagflade med en lille firkantet kvist forsænket lidt i tagfladen. Mod havesiden er husene i to etager, forsynet med et karnapvindue og den øverste etage er rykket lidt tilbage, så tagetagen fremtræder som en slags gennemgående kvist med sort træbeklædning mellem vinduerne.

Bebyggelsen er forholdsvis velbevaret, og det skæve husprofil og facadernes mønstermurværk giver bebyggelsen karakter. Der er opført en del terrasseoverdækninger på den sydvestvendte haveside, hvor der er opført carporte/garager i haverne uden at skæmme helheden. På et friareal mod henholdsvis nordvest og sydvest er der indrettet legeplads.

Sorgenfrivænget 1-91

Opførelsesår: 1958-59

Bygherre: Johan Christensen & Søn

Arkitekter: M.L. Stephensen, Knud Thorball, Johannes og Aage Paludan

Antal boliger: 45

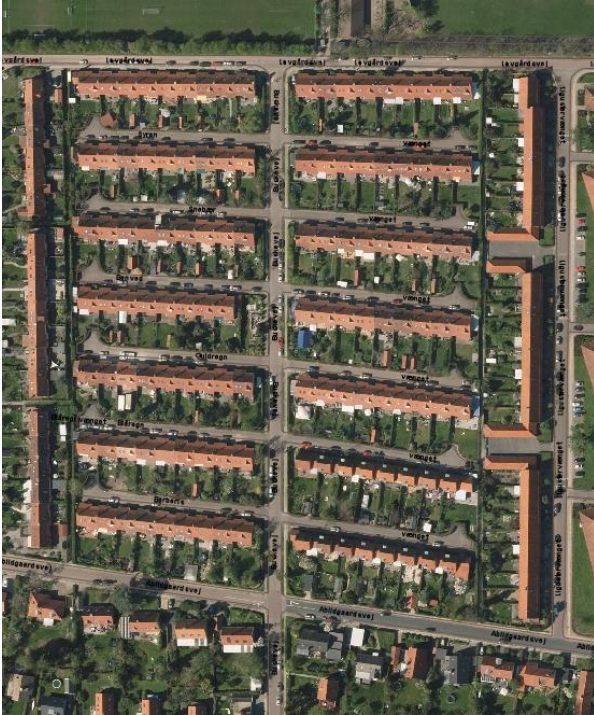
Bevaringsværdi: Middel (4)

Bebyggelsen er omfattet af lokalplan 234.

På østsiden af Grønnevej over for Bakkehusene ligger Sorgenfrivænget, som rummer i alt 45 boliger, hver med et bebygget areal på ca. 150 m² plus garage. Husene er i én etage med facader i gule teglsten og store facadepartier i sort træbeklædning. Tagene er dækket med sort tagpap med ensidigt fald mod indgangssiden. Enkelte tage er udskiftede og efterisolerede. Bebyggelsen er forholdsvis velbevaret og meget helstøbt med de varierede, små forhaver og de intime adgangsstier. Der er kun sket få ændringer i facaderne og kun opført et begrænset antal terrasseoverdækninger eller andre tilføjelser på havesiden.

Bebyggelsen er placeret som rækkehuslænger (kamhuse) to og to omkring fire blinde øst-vest-gående sideveje til Grønnevej. Garager indgår som en integreret del af boligerne, enten med direkte tilkørsel fra vej eller gennem haven. Langs jernbanearealet mod øst bindes stier og veje sammen af en fælles stiforbindelse. Der er adgang til rækkehusene via små forhaver, der gennemgående er meget afvekslende og frodige. Der er relativt store sydvendte haver med udgang enten til vej eller til de stier, der giver adgang til en del af bebyggelsen.

Buskevejskvarteret

Buskevej/Løvgårdsvej 21-55, Syrenvænget 1-35
Snebærvænget 1-35, Benvedvænget 1-35
Guldregnvænget 1-35, Blåregnvænget 17-33
Berberisvænget 17-33

Opførelsesår: 1946-47
Bygherre: Johan Christensen & Søn
Arkitekt: Knud Thorball
Antal boliger: 170
Bebygget areal pr. hus: 90 m²
Grundstørrelse: 264 m²
Bevaringsværdi: 4
Bebyggelsen er omfattet af lokalplan 132

Bebyggelsen er meget helstøbt og karakterfuld med de ensidige blinde veje. De røde saddeltage beklædt med tegl har en hældning på 40° på hovedhus og en 20° hældning over mellembygning. Køkken, entre og opholdsstue er trukket lidt ud i grundplanen, hvilket giver variation. Den centrale adgangsvej er smukt beplantet med træer, og bebyggelsen udgør - sammen med de to rækkehuslænger på Blåregnvænget og Berberisvænget øst for Buskevej - en smuk helhed.

Buskevej er fordelingsvej for de 6 veje, desuden regnes en del af Løvgårdsvej med til kvarteret. Husene ligger ved ensidige, lukkede, øst-vestgående sideveje til Buskevej. Bebyggelsen består af 11 længer med ni huse og én længe med otte huse, hvor bebyggelsens legeplads er placeret.

Alle rækkehuslængerne har røde tegltage med gennemgående tagryg, men hvor fem af længerne er opført i røde sten, er resten opført i gule sten. Tilpasning til terrænforholdene sker på gadesiden, ved at antallet af trin op til indgangsdøren varierer, mens havesiden mod syd ligger i plan med stuen. Adgangen til boligerne sker via smalle forhaver, der rummer trappe op til hoveddør og trappe ned til kælder. Mod øst og mod vest findes en bagsti, der er fælles med de tilgrænsende bebyggelser.

Farvesætningen i bebyggelsen varierer, men generelt er vinduerne hvidmalede, mens dørene henholdsvis er hvide og svenskrøde. Husene er forsynet med skorstenne og individuelle varmekilder.

Blåregnvænget, 1-15 og Berberisvænget 1-15

Opførelsesår: 1946-47
Bygherre: Håndværkerkonsortium
Arkitekt: Svend Fournais
Antal boliger: 16
Bebygget areal pr. hus: 80 m²
Bevaringsværdi: 3

Bebyggelsen er placeret som kædehuse øst for Buskevej i lighed med beskrivelsen for det øvrige Buskevejskvarter. Husene på hver af de to veje udgør én lang huskrop med samme husdybde, hvor de enkelte boliger markerer sig ved, at hovedhuset har en høj facade og et tag med høj rejsning, mens mellembygningerne har en lav facadehøjde og et tag med lavere taghældning. Adgangen til boligerne sker via smalle forhaver til mellembygningerne.

Hus på Berberisvej

Den nord-sydgående Kvædevej, kort og huse

Kvædevej 47-117, 48-118

Bygherre: Johan Christensen og Søn

Arkitekt: Knud Thorball

Bebygget areal: 90 m²

Antal rækkehuse: 72 rækkehuse i to etager

Opførelsesår: 1952-53

Bevaringsværdi 4

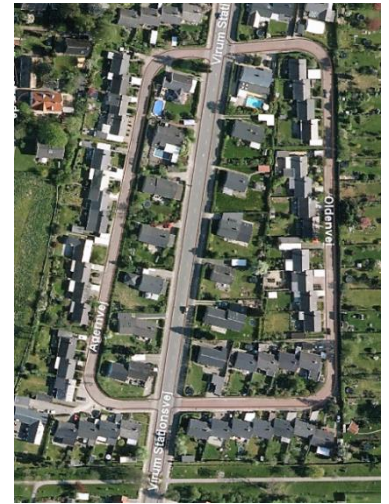
Bebyggelsen er omfattet af lokalplan 55

Bebyggelsen på den nordlige del af Kvædevej er placeret i tre husrækker med en gennemgående række vest for vejen og to rækker øst for vejen på hver side af et fællesareal med legeplads. Ved Virumvej er grundene skråt afskåret, så der opstår en græsflade med store træer som indkørsel til området. Mod syd krydser vejen et grønt, træbeplantet stiforløb, der fra hele kvartallet leder frem mod Hummeltofteskolen.

Rækkehusene ligger som lange, lige flugter, der brydes af spring i tagfladerne på grund af terrænfald og af garageudbygninger mod gadesiden. Adgangen til boligerne sker via små forhaver på vejens vestside og på østsiden gennem de forholdsvis store haver. De fleste forhaver og haver er omkranset af hække, og mod nabobebyggelsen omkring Kaplevej findes en fælles asfalteret smal vej (bagsti).

Husene er i to etager og med facader i røde teglsten med pudsede felter mellem førstesalens vinduer, som derved fremtræder som et vinduesbånd. Tagene er dækket med røde tagtegl, der på indgangssiden fortsætter ned over garagebygningerne, som er beklædt med overvejende sort træbeklædning, bortset fra den murede væg mod nabohus.

Der er sket en del ombygninger af garager og ovenlysvinduer. Princippet med de fremspringende garagebygninger og de små tagspring opdeler de lange husrækker og gør sammen med de store tagflader bebyggelsen meget karakterfuld. Samtidig tilpasses bygningerne ubesværet terrænets svage bevægelser. Det er muligt at inddrage garagen til boligformål og at opføre en tilbygning på maksimalt 20 m². Loftsrummet kan på nærmere betingelser indrettes til hobbyrum eller lignende.

Stenvænget

Stenvænget

Agernevej, Oldenvej og Virum Stationsvej 165-180

Opførelsesår: 1956-57

Arkitekt: Thorvald Drejer

Antal boliger: 48 rækkehuse og 16 parcelhuse

Bebygget areal pr. hus: Oprindeligt 90 m², nogle i dag med tilbygninger.

Grundareal: 200 m² - 1000 m², rækkehus typisk 300 m²

Bebyggelsen er omfattet af lokalplan 183

Alle husene er bygget i ét plan med facader i gule mursten og tagbeklædning i grå skifereternit. Rækkehusene ligger i blokke à 3-4 huse og findes i to spejlvendte typer, således at 21 rækkehuse vender mod syd og 27 mod vest. Parcelhusene er som hovedregel identiske med de sydvendte rækkehuse. Arkitekten Georg Marcussen byggede dog et hus til sig selv på Agernevej 9, det er på ca. 100 m² og adskiller sig fra de øvrige huse.

Vinduerne er enten opdelt eller fremstår som helrammede ruder. Bemalede dele, herunder skure, udestuer og overdækkede terrasser skal holdes inden for en farveskala, der indeholder hvide, grå, sorte og brune farver i forskellige nuancer. Ejendommene er primært hegnede med levende hegn. Rækkehusenes forhaver er til dels anlagt med en åben grøn karakter med bede, buske og træer. Det er ønsket at bevare området med en beplantning på maks. 5 m.

Kongestien

Antal: 76 enfamiliehuse

Opført: 36 i 1941 og resten fra slutningen af 40'erne op gennem 50'erne

Arkitekt: Mogens Lassen, de 36 første huse og en del af de resterende

Størrelse: oprindeligt 72 m²

Kongestien er omfattet af Lokalplan 231

Kongestien går fra Hummeltoftevej i syd til Virumvej mod nord, i alt ca. 700m, kun krydset af Abildgaards-vej samt grønne gangsti på midten.

Mogens Lassen er en af pionererne indenfor dansk funktionalisme særligt inspireret af Le Corbusier.

Mogens Lassens mål var at skabe en organisk sammenhæng mellem bygnings funktion og dens ydre form.

Det oprindelige hus havde en kvadratisk grundplan, 8,5 x 8,5m = 72,25m² samt et påbygget udhus på ca. 6m², og en for sin tid ret usædvanlig plandisposition, med køkken og stue tæt forbundet. Herudover soveværelse, to kamre samt udskilt toilet og badeværelse udlagt som bryggers/vaskerum/bruserum, oprindeligt forsynet med gruekedel. Det var en stor bedrift at tegne en familiebolig på så få kvadratmeter med alle disse funktioner, ganske vist små, men alligevel tilstrækkelig til en "standardfamilie" med far, mor og to børn.

Opholdsstuen blev forsynet med et stort ovenlys i kip over en langsgående niche i hovedskillerummet og herunder blev anbragt en stor præfabrikeret blomsterkasse af beton. Mogens Lassen var meget optaget af at skabe en atelier stemning, og ønskede også at beboerne kunne have en slags plantevæg i opholdsstuen. Stuen blev også usædvanligt for sin tid forsynet med en stor glasskydedør, 2,1m høj og 2.35m bred. Skydedøren var meget avanceret, den kørte uden på facaden, således at der kunne skabes een stor fri åbning til haven.

Byggeteknisk var huset også usædvanligt, idet ydermurene blev bygget af 20cm klinkerbetonbyggesten, der nu for det meste kaldes Leca. Det høje langsgående bærende hovedskillerum er udført som ½ stens skillevæg i teglsten, medens ikke bærende tværskillerum er udført af slaggstensplader. Alle ydervægge og skillevægge både ude og inde er pudsede. Pga. materiale-mangel under krigen anvendtes udelukkende dansk-producerede byggematerialer. Taget er udført som en

armeret betonribbekonstruktion med mellemliggende hule teglsten blokke, kaldet Sperledækplader, og på oversiden er sammenstøbt med de bærende armerede ribber udstøbt et 60mm klinkerbeton dæklag. Tagfladen er ved facaden udstøbt som en armeret vandret liggende bjælke for at optage de vandrette trykkræfter. Denne bjælke går 10 cm uden for facadeflugten, og danner den for husene så karakteriske gesims, hvortil tagrender er fæstnet.

Tagdækket er anlagt med en hældning på 23° med indvendig højde ved facaden på 210cm og ca. 3,8m på højeste sted i stuen. En usædvanlig konstruktion, der giver det relativt lille hus en overraskende rumlighed i alle rum. Mogens Lassen ville have tagbelægning udført med det moderne produkt, eternitskiferplader lagt diagonalt og på lægter; men bygherren, som var muremester, ville have, at tagdækningen skulle være tegltagsten. Det siges, at muremesteren forlangte tagstenene udlagt direkte i mørtel, hvilket dog medførte, at tagstenene frøs i stykker efter den første hårde vinter. Det gav byggeriet et dårligt ry, og man havde svært ved at sælge de resterende huse under opførelse. Man fandt dog hurtigt en teknisk forsvarlig løsning, idet alle tagsten blev fjernet, tagfladen rensed, og der blev herefter brændt asfaltpap på lecabetonfladen, hvorefter der igen blev monteret teglsten, men nu på et underlag af taglægter, faktisk som man gør i dag.

Kongestien er som eneste vej i hele området anlagt med ca. 2,65m brede fortove af græs, hvor man dog i midten har nedfældet en trædesti af 90cm brede betonfliser. Beboerne holder meget af det smukke vejprofil, som vedligeholdes på bedste måde.

Virumgård, en landsby i en moderne forstad

Karakteristisk for Virumgård er, at forskellige boligtyper og ejerformer er flettet ind i hinanden i en by med ca. 700 boliger. Området består af Lyngby almennyttige Boligselskab (LAB) Virumgård, flere private udlejningsejendomme, ejerlejligheder, en andelsboligforening, Plejehjemmet Virumgård og Kollektivhusene Virumgård. Herudover er der tre daginstitutioner og Sorgenfri Lægehus. Hele bebyggelsen – Virumgård – stod færdig i 1990. De tre daginstitutioner er dog bygget senere.

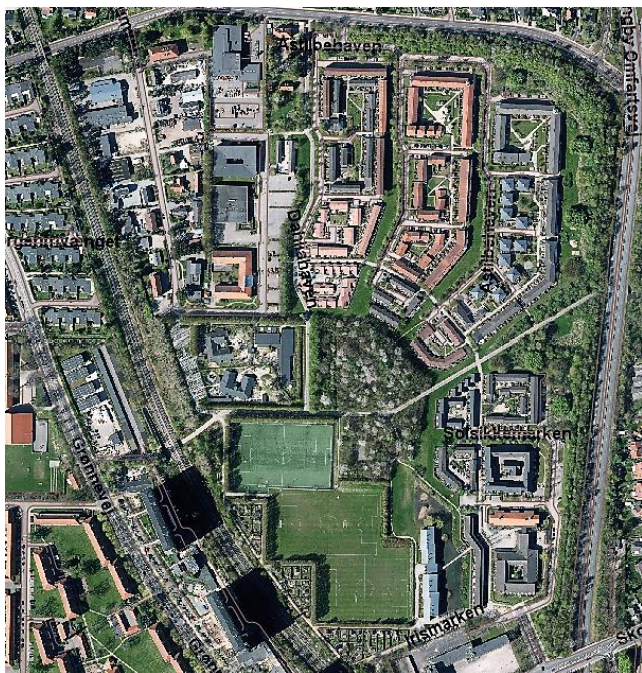
Virumgård fotograferet fra Sorgenfrivang II

Lokalplaner

Virumgård er omfattet af flere lokalplaner, der dækker et areal på ca. 9,6 ha. Der er områder til erhvervsformål (lokalplan 253), børneinstitutioner (lokalplan 119), Områdecener Virumgård (lokalplan 152), offentlige, rekreative formål (lokalplan 20) og boligformål (lokalplaner 43, 48, 49, 59 og 74).

Et vidt forgrenet tilbud

Ud over erhverv og boliger, spænder Virumgårds tilbud vidt. Der er tre børneinstitutioner: Børnehuset Blomsten, Virumgårdsvej 22 C med 74 børn, og Børnehuset Pilen, Virumgårdsvej 22 A og B, med to afdelinger, Valmuen med 77 børn og Grøftekanten med 60 børn.

Plejecenter Virumgård

Plejecenter Virumgård er beliggende på Sennepsmarken 1 og Irismarken 2. Det består af 114 boliger, (heraf er 44 specielt til demente og 8 til ægtepar), frisør, kiosk samt café, der også kan benyttes af hjemmeboende.

Haveforeningen Virumgård, Sennepsmarken 17 har et samlet areal på 7.560 m² fordelt på tre trekanten med stier imellem. Der er 32 kolonihaver på hver 160 m² med ensartede huse bag bøgehækkene, legeplads og fælles toiletbygning.

Navnet Virumgård

Navnet Virumgård stammer formentlig fra 1804, hvor en ny ejer overtog gården. I 1800-tallet blev jord solgt fra til bl.a. Sorgenfri Kirkegård og Frilandsmuseet. I 1914 blev Virumgård til Statens Forsøgsgård, og i 1968 overtog Lyngby-Taarbæk Kommune jorden.

Et genialt koncept

I 1977 udskrev kommunen en offentlig idékonkurrence, som blev vundet af arkitekterne Søren Bangsbo, Ulla Poulsen og Jørgen Raun.

Jørgen Raun om Virumgård: "Ole Harkjær er borgmester [1973-87], og han er meget engageret i, at det her bliver noget, man kan være bekendt ... det skulle være godt, man lyttede til fagfolk."

Målsætningen med byggeriet på Virumgård var at sikre en samordning med de omgivende grønne områder. For at styrke nærmiljøet og modvirke, at området blev et stort og ensformigt boligkvarter, er de fem bebyggelsesafsnit opdelt i mindre boliggrupper med hver deres struktur, bygningshøjde og tæthed. Hvert afsnit adskilles af grønne kiler, der fører ind mod et større grønt offentligt friareal, tre fodboldbaner samt nyttehaver. I bydelsparken er indpasset en grønning med et regnvandsbassin, der opsamler overfladevand fra området.

Trafikalt betjenes Virumgård af to uafhængige vejnet med indkørsler fra Virumvej og Hummeltoftevej. Det er altså ikke muligt at køre i bil gennem Virumgård. Der er etableret en hovedsti igennem området med forbindelse fra Hummeltofteskolen til Kongevejen, og via områdets interne stier er der forbindelse til Sorgenfri Torv og S-togsstationen.

Privathaver og parkeringspladser er placeret langs boligvejenes ene side, mens levende hegn og græsarealer til fælles ophold ligger på den anden side. Parkeringspladserne er anlagt i mindre enheder, dels langs boligvejene, dels integreret i den enkelte boliggruppe. En del af parkeringen er etableret under tag.

Samlet set danner bebyggelsens uderum et forløb af stræder, torve og haverum. Hver bolig har et privat uderum i form af have, terrasse eller altan. Desuden er der fælles opholdsmuligheder udendørs og indendørs til fælles hobbyaktiviteter, bilvask, fester m.v.

En beboer fortæller

"Jeg har boet i over 25 år på Virumgård. Det er et dejligt og trygt sted præget af en stemning, hvor folk hilser og kerer sig om hinanden. Det er et smukt område, hvor det grønne og vidderne er med til at forskønne og gøre det til et dejligt sted at bo. Det fremherskende i at bo på Virumgård er tillige, at fordi folk er så glade for at bo der, så passes der på tingene og området. At der er forskellige boformer, såsom blanding af ejerbolig, lejebolig, andelsbolig og privat udlejning mm, bevirker at beboersammensætningen er blandet, og at der er plads til forskellige folk.

Folk udefra, der ser området første gang, nævner tit, at det må være et skønt sted at bo, hvilket jeg kun kan nikke bekræftende til. Dette område er så unikt og skal på alle måder bevare sin nuværende karakter og islæt også langt ud i fremtiden." (Pernille Strand)

Breidablik, I.H. Mundts Vej 11-23

Opført: 1937

Bygherre: Ejendomsaktieselskabet Breidablik
Arkitekter: Eske Kristensen og Mogens Meyling
Etager: 3

Antal lejligheder: 49 på mellem 54 og 100 m²
Opført som lejeboliger, fra 1978 status som ejerboliger.
Byggeriet er ikke omfattet af en lokalplan

I 1935 blev der vedtaget et nyt Bygningsreglement, hvori indgik en zoneopdeling, som tillod opførelse af boliger i tre etager omkring stationerne. Breidablik kom derfor til at ligge ved den netop byggede Sorgenfri Station på Nordbanen.

Breidablik er opført på en trekantet parcel, hvor siden mod banen følger kirkestiens forløb fra Virum Landsby til Lyngby Kirke. På dette stykke blev kirkestien inddraget i planlægningen af byggeriet.

Når man taler om forstadens kulturarv, er Eske Kristensen det klassiske eksempel på arkitekten, der gik op i livskvalitet for beboerne. Han var stærkt optaget

Mejeri & Kolonialforretningen Breidablik åbnede i 1938. Forretningen eksisterede indtil 1982, hvor den blev ombygget til en lejlighed. Foto fra 1960, Læg mærke til det nyopførte Sorgenfrivang II i baggrunden

af Le Corbusiers ideer om boligbebyggelse som punkt-huse eller fritliggende blokke i en forenklet formgivning, der omsluttes af grønne arealer.

Breidablik er et smukt eksempel på en sådan beboelse opført i to længer, der åbner sig mod syd og øst mod et grønt anlæg i harmoni med det omgivende miljø. Spring i husmurene giver rum til relativt store, hvide altaner i effektiv kontrast til de gule murflader. Taget er udført med en asymmetrisk rejsning og belagt med tagpap.

Fra dengang I.H.Mundtsvej hed Hummeltoftevej og banen gik under vejen. Læg mærke til røgen fra damplokomotiv og Breidablik bag stationskiltet. Fotoet er fra 1950'erne

Sorgenfri Kirke – Hummeltoften 1

Sorgenfri Kirke fra 1966 knejser på sin bakke over Lyngby Åmose og er et markant point-de-vue fra flere steder. Kirkens arkitekt var Tyge Hvass, der i sin arkitektur repræsenterer en stærkt nedtonet modernisme. Kirkens form med den skarpe vinkel mod Åmosen er særdeles markant og udtrykker på sin måde den uprætentive stil, der prægede megen dansk arkitektur efter 2. verdenskrig. Den harmonerer med stilen i Sorgenfris mange villaer, rækkehuse og etageboliger i de gule sten, der er et gennemgående træk i størstedelen af Lyngbys forskellige områder. De glatte murflader brydes af en række høje glasmosaikvinduer, tegnet af Jens Urup.

I.H. Mundts Vej 16 – Heibergs Hus

I 1924 opførte arkitekt Edvard Heiberg et enfamilieshus til sig selv. Det blev Danmarks første funktionalistiske bygning, inspireret bl.a. af Bauhaus-bevægelsen. De forskallede ydermure og interiørrernes vægge er helt glatte.

Panoramavinduerne sidder i jernrammer, og overalt hersker en minimalisme, der skulle gøre det op med de historiske stilarter. Huset blev i 2006 købt og restaureret af Realdania. Huset tiltrækker ligesom I.H. Mundtsvej 4B udenlandske arkitekter og arkitektstuderende.

I.H. Mundts Vej 4B – Jacobsens Hus

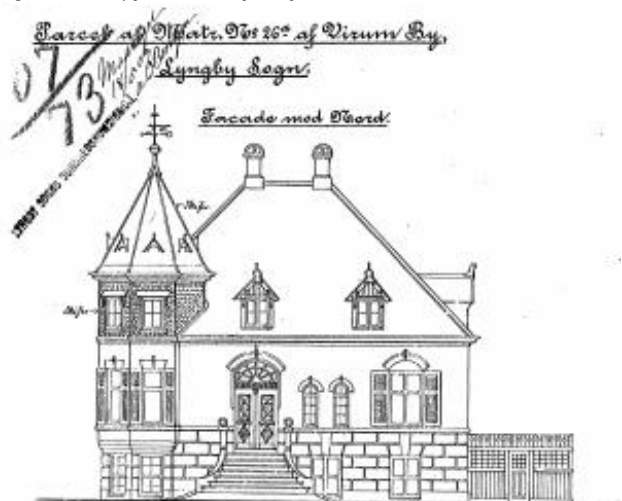
I 1957 opførtes enfamilieshuset nr. 4B af Arne Jacobsen på skrænten ned til Lyngby Åmose. Det siges oprindeligt at have været arkitektens mindste hus, der dog fik en udvidelse efter Jacobsens tegning. Det er karakteristisk for Jacobsens stil og for hans evne til en klar, funktionel disposition af planen. Huset er særdeles velbevaret, og er ikke blevet restaureret.

I.H. Mundtsvej 4A – Skovgaards Hus

Jacobsens Hus ligger på en udstykning fra nr. 4A. Denne relativt store villa er af kulturhistorisk interesse, idet den har været beboet af familien Skovgaard. Bl.a. har kunstmaleren Niels Skovgaard boet i huset.

Skovgaards Hus. Byggesag fra 1938, hvor Niels Skovgaard er opført som ejer af huset.

Lottenborgvej og Sorgenfri Kirkegård

I 1700-tallet lå vangemands lille hus, "Hop-ind" over for Sorgenfri Slot. Han passede det led, der stod tværs over vejen, og som skulle holde løsgående kreaturer væk fra Kongevejen.

I 1786 fødtes prinsesse Charlotte på Sorgenfri Slot og i den anledning blev huset omdøbt til Lottenborg. I 1800-tallet blev stedet et populært udflugts- og traktørsted, og det siges, at H. C. Andersen har spillet kegler på Lottenborg sammen med B. S. Ingemann og H. C. Ørsted, og at Andersens kugle ved den lejlighed havnede helt nede på Prinsessestien. Den gang hed vejen forbi Lottenborg Frederiksdalsvej, og det var først efter flere omlægninger af områdets veje, at Lottenborgvej i 1936 fik sit navn. Lottenborg Kro fungerer stadig (2017) som frokostrestaurant og afholder selskaber og arrangementer.

Sorgenfri Kirkegård har adresse på Skovbrynet 14. Her medtages kirkegården under Lottenborgvej, da det er dér kapellet ligger. Sorgenfri Kirkegård er anlagt i 1902, da kirkegården ved Lyngby kirke og Assistens Kirkegård ikke længere var tilstrækkelige for det daværende Lyngby sogn. Kapellet og gartnerboligen ved Lottenborgvej er tegnet af arkitekt Harald Lønborg Jensen. Kirkegården blev udvidet i 1921, 1925 og 1927. I 1927 erhvervedes fra Statens Forsøgsgård Virumgaard det areal, der hedder afdeling II-IV, idet dog kun afd. II blev anlagt da.

Denne del af kirkegården blev anlagt efter en plan af arkitekt Einar Rasmussen, Gentofte. Afdeling III kom til i 1941-1944 og i 1941 blev "partiet nord for kapellet" omlagt, ifølge Teknisk Forvaltnings årsberetning. Dette år blev hovedgangene asfalterede og butikskæden Irma's grundlægger, Carl Schepler, bekostede en asfaltering af den gang, der førte hen til hans eget store familiegravsted i afdeling II. Den første urnehave indrettedes i 1948-1949. Afd. IV blev indrettet i 1953, samtidig førtes hovedstien igennem til Skovbrynet, hvor der blev indrettet parkeringsplads. 1978-1980 opførtes garage- og mandskabsbygning. Sorgenfri Kirkegård var fra udvidelserne i 1920'erne og frem til ibrugtagningen af Parkkirkegården langt den største og mest benyttede kommunale kirkegård i Lyngby-Taarbæk, som det fremgår af Teknisk Forvaltnings årsberetninger 1940 til 1970.

Foran kapellet er opstillet en kvindefigur udført i dolomit af billedhuggeren Olga Wagner i 1939, modelleret i 1931 (figuren kendes under benævnelsen: Tankefuld Kvinde i værklisten i Weilbachs Kunstnerleksikon). Figuren er opstillet af Lyngby-Taarbæk Kommune omkring 1944-1945. Olga Wagner (1873-1963) boede og havde atelier lige overfor Sorgenfri Kirkegård i villa Rica på Lottenborgvej 21 fra 1899 sammen med sin mand, billedhuggeren Siegfried Wagner (1874-1952).

"Tankefuld kvinde" af billedhuggeren Olga Wagner

På Lottenborgvej findes flere markante huse i stærkt varierende stilarter.

Lottenborgvej 21

Lottenborgvej 7 fra 1670

Lottenborgvej 3

Lottenborgvej 14

Dronningens Vænge 1-14

Bygherre: Finanssektorens Pensionskasse
 Totalentreprenør: Arkitektgruppen A/S
 Arkitekt: Jes Henneberg MAA
 Landskabsarkitekt: Christine Waage Rasmussen
 og Henrik Jørgensen
 Areal: 30.000m², 1/3 udlagt til park
 Antal lejligheder: 86, 2-, 3- og 4-værelser
 Fra 2006 påbegyndtes overgang fra leje- til ejerboliger

Sorgenfri Slot har altid været tæt knyttet til Dronningens Vænge, som i en periode har været anvendt som Slottets køkken- og frugthave. Én af de mest markante historiske sommergæster var Christian VIIIs enkedronning Caroline Amalie (1797-1881), som var meget populær i Lyngby. Efter sigende er det efter hende, at området kaldes Dronningens Vænge.

I 1921 flyttede Statens Plantepatologiske Forsøgsstation til området og opførte en nyklassicistisk hovedbygning tegnet af arkitekt Johan Speyer. Ved fraflytningen omkring 1990 besluttede Lyngby-Taarbæk Kommune at ændre områdets anvendelse til boligformål. Den enestående placering ved Sorgenfri Slot og Norske Skov fastsatte dog særlige retningslinjer, der sikrer en bevarelse af områdets kvalitet.

Den gamle hovedbygning fremstår stadig som et markant centrum i parken. Bygningen blev i 2000/2001 renoveret og indrettet med seks lejligheder. Samme år stod 10 punkt- og længehuse færdige. De er disponeret som en åben parkbebyggelse i tre etager, hvor facaderne er opført som traditionelt muret byggeri, der er vandskuret i sandfarvet mørtel. Facaderne er brudt med vinduespartier, indgangsparti, hjørnevinduer og karnapper, hvor glas, aluminium, stål og ædeltræ er hovedmaterialerne. De vestvendte boliger i stueplan har en terrasse, alle øvrige boliger har en altan.

Tagene har en ensidig hældning mod Kongevejen. Vognportene er udført i en konstruktion af galvaniseret stål beklædt med ædeltræ.

De ubebyggede arealer er anvendt til opholdsarealer, beplantningsbælter samt veje, stier og parkering. Slotsparkens opdeling i et åbent parkrum og i en skovbeplantning er overført til den nye bebyggelse, som derved opdeles i to: mod nord en skovbebyggelse i en lys lund og mod syd en bebyggelse på en åben slette med frugtræer og hvidtjørn.

Sorgenfri på kanten af Lyngby Åmose og Prinsessestien

Prinsessestien løber gennem Lyngby Åmose og er formentlig anlagt som forbindelsessti mellem Sorgenfri Slot og Frederiksdal Slot. Både slotte og sti har så stor en plads i fortællingen om Sorgenfri, at de hører med, selvom de faktisk er bydelens naboer.

I Lyngby Åmose finder vi fortællinger om stedets udvikling siden sidste istid og om menneskets bosætning. I 2015 analyseredes tørvelagenes organiske bestanddele og indhold af pollen, og en kulstof 14-datering viste udviklingen gennem 6.000 år.

Omkring år 940 e.Kr. blev der dyrket flere kornsorter og hamp, og mosen blev oversvømmet formentlig som følge af opstemning af Lyngby Sø ved etablering af en vand-mølle i Lyngby.

Siden udskiftningen i Virum Landsby og frem til 1930'erne var Lyngby Åmose opdelt i lodder, der tilhørte gårdene i Virum, der her hentede tagrør til tagdækning og brændsel til opvarmning og madlavning. I 1930'erne opkøbte Lyngby-Taarbæk Kommune størstedelen af mosen og anlagde de nuværende stier og broer som beskæftigelsesprojekt for unge arbejdsløse.

Kreaturer afgræssede tidligere skrænterne ned mod mosen. I løbet af 1900-tallet er mosen groet til. På F.C. Kiærshous maleri (1871) fra Prinsessehøj ses Lyngby kirke og tagene på nogle af Lyngbys lyststeder.

I 1949 blev Lyngby Åmose fredet og er et rekreativt område med meget store natur- og landskabsværdier.

Sorgenfri Slot

Sorgenfri Slot præges af en omskiftelig bygningshistorie lige fra opførelsen i 1705. Hovedhuset blev delvist nedrevet, da Laurids de Thurah stod for en ombygning. Men sidefløjene er bevarede og endnu engang blevet ombygget af Peter Meyn i 1790'erne. Dette til trods fremtræder anlægget i dag som et homogent anlæg med nænsomt gennemførte fornyelser af sidebygning

ger og park. Sorgenfri Slot har senest været bolig for arveprins Knud og familie; i dag bebos Damefløjen af dennes datter Elisabeth.

Fra Sorgenfri Slot til Frieboeshvile, hvor Lyngby-Taarbæk Kommunes Stadsarkiv holder til, er der 400 m mod syd ad Kongevejen. Her starter Prinsessestien, som er anlagt gennem Lyngby Åmose og ses på et matrikelkort fra omkring 1800. Det vides ikke helt, hvordan stien fik sit navn, men den kan være opkaldt efter Prinsesse Sophie Hedevig, der ejede både Sorgenfri og Frederiksdal Slot i årene 1730-1735. Hun kan have sat Virums bønder til at anlægge stien mellem de to slotte.

En anden version lyder, at Prinsessestien blev etableret, så Prinsesse Sophie Amalie fra Sorgenfri Slot kunne gå til Frederiksdal. Det skriver Frieboeshviles ejer, F.C.C. Frieboe Funch i sine erindringer fra 1891. Prinsessen boede i Funchs tid på Sorgenfri Slot om sommeren og gik gerne tur på stien.

Klopstocks Eg

Et markant træ undervejs mellem Sorgenfri og Frederiksdal er den ca. 850 år gamle Klopstocks Eg, der er opkaldt efter den tyske digter F.G. Klopstock, som boede på Gramlille i Lyngby i en årrække fra 1751.

Skovtofte

Nord for Klopstocks Eg ligger Skovtofte, der i 1896 blev opført af Indre Mission mellem Hummeltoftevej og Lyngby Åmose som opdragelseshjem for prostituerede kvinder, som her blev bragt ind i troen og uddannet til husholdning for derefter at blive hjulpet ud i gode hjem som tjenestepiger.

Skovtoftehjemmet blev i de første mange år ledet af Thora Esche, der gjorde det til en milepæl i Danmarks forsorgshistorie. I 1953 blev Skovtofte omdannet til husholdningsskole og ungdomspension og i 1965 til børneforsorgsseminarium, senere Skovtofte Socialpædagogisk Seminarium.

I 2009 flyttede seminarieret til Hillerød, og de oprindelige palæagtige bygninger Ebenezer, Zoar og Pella med høj bevaringsværdi er nu indrettede til boliger, og på en stor del af grunden er der opført rækkehuse på adresserne Klokkelung og Kærmysse. Området er omfattet af lokalplan 229.

Børnehuset Spurvehuset, Hummeltoftevej 165

Spurvehuset har høj bevaringsværdi og er omfattet af Lokalplan 203. Huset ligger på et ca. 27.000 m² stort areal, hvorfra der er stiadgang til Åmosen. Mod syd og vest grænser legepladsen op til Spurveskulsskoven og mod øst mod et grønt areal med to gravhøje og en række store gamle træer.

Hummeltofte fra Vilhelm Bergsøes: "Studenterleben".

Oprindeligt var grunden en del af Frederiksdal Slots jorder. Brygger Peder Gøe fik i 1745 grunden i fæste, hvor han byggede lystgården Hummeltofte, sandsynligvis navngivet efter en humlehave på dette sted. Under nye ejere blev Hummeltofte til en avlsgård, og i 1854 købte politiker og biskoppen D. G. Monrad gården, hvor han nød stilheden og den vilde natur. Da han i 1865 udvandrede til New Zealand, overdrog han Hummeltofte til sin svigersøn.

I januar 1993 blev Hummeltofte omdannet til børneinstitution og blev (for at undgå at blive forvekslet med Børnehuset Humlehuset) omdøbt til Spurvehuset. I 2006 blev der givet tilladelse til en udvidelse af institutionen med en liggehal på 150 m² samt en ny hovedindgang, hvorfra der er adgang til den nye vuggestueafdeling og hovedbygningen. Området er omfattet af lokalplan 203.

Villa Spurveskjul

Den fredede Villa Spurveskjul fra 1805-06 ligger på vejen af samme navn. Den blev opført af og til Nicolai Abildgaard i en enkel og stram klassicisme, der næsten gør bygningens stil anonym. Med sin nedtonede stil, sit hvide murværk og sit stråtag indordnede det sig i de landlige omgivelser. Som bolig for en af landets betydeligste kunstnere har den blivende værdi, men også og ikke mindst som forbillede for villabyggeri af senere arkitekter, bl.a. for Arne Jacobsen.

Frederiksdal Slot

For enden af Prinsessestien ligger et af Danmarks fineste og væsentligste huse, det fredede Frederiksdal Slot, der ejes af grevfamilien Schulin. Ikke blot har lystslottet udsigt over Furesøen og de omliggende skove, men placeret på toppen af en skråning kan det ses fra flere sider.

Slottets kultur- og kunsthistoriske betydning er omfattende, idet interiører fra Schulin'ernes forskellige epoker er bevaret. Det opførtes i 1743-44 med Nicolai Eigtved som arkitekt som det første af landets *maison de plaisance*. Det er ikke blevet ombygget og repræsenterer i dag den moderne rokokostil, Eigtved indførte på det nu nedbrændte Christiansborg. Slottet har i hele sin levetid været ejet af grevfamilien Schulin.

Flyv fugl, flyv over Furesøens vover og fortæl alle, hvor dejligt det er at bo og leve i Sorgenfri

Den pionerånd og sikre rammestyring, som Lyngby-Taarbæk Kommunes politikere har præsteret i Sorgenfri, lige fra "Rastrupplanen" fra 1935 (opkaldt efter kommuneingeniør J.A.C. Rastrup og frem til realiseringen af Virumgårds omfattende bebyggelse, skabte bydelens attraktivitet. I dag har investorer og developere - til stigende frustration for mange af områdets borgere - overtaget hovedrollen i planlægningen af en voldsom forøgelse af Sorgenfris bolig- og erhvervsbyggeri i stationsområdet, uden at der foreligger en helhedsplan for området!

Sorgenfri er født og har udviklet sig parallelt med velfærdssamfundet i efterkrigstiden. Det hviler på kommunens og borgernes skuldre at værne om bydelens kulturværdier, så der sikres en kulturarv for fremtiden.

Den oprindelige byplan fra 1935, der omdanner landbrugsjord til rækkehusbebyggelse, udgør en værdifuld dokumentation af velfærdssamfundets ønske om at sætte boligkvaliteten i højsædet for almindelige mennesker. På initiativ af grundejerforeninger og Lyngby-Taarbæk Kommune fastholder bevarende lokalplaner byplanlægnings- og bygningsværdierne.

Sorgenfrivang-planen - Sorgenfrivang I og II med Sorgenfri Torv - dokumenterer fremsynethed og udviklingsevne hos kommune og bygherre. Sorgenfrivang blev studieobjekt for mange kommuner og bygherrer, der søgte inspiration til den omfattende byudvikling, som landet over stod på dagsordenen.

Sorgenfrivang I forbereder for tiden en omfattende renovering og modernisering af afdelingen. Sorgenfrivang II står midt i realiseringen af en helhedsplan, der er blevet til i samarbejde med kommunen, og som omfatter en bred indsats, der vil fremtidssikre områdets kvaliteter og øge bevaringsværdien. Afdelingen Sorgenfrivang II opnår herved økonomisk, miljømæssig og social bæredygtighed.

Sorgenfri Torv ejes ikke mere som oprindeligt af Sorgenfrivang II, men af Sorgenfri Torv K/S som har fremlagt tre forslag til torvets udvikling. Et forslag (Plan B) bygger på bevarelse af Nordtorvet ved at gennemføre visse forbedringer. De to andre forslag forudsætter nedrivning af Nordtorvet og opførelse af massivt nybyggeri, hvorved Sorgenfrivang-planens sammenhængende kvaliteter nedbrydes, og torvet som bydelens identitet og mødested forsvinder.

Foreningerne bag denne udgivelse har klart anbefalet Lyngby-Taarbæk Kommunes politikere at vælge forslaget om bevarelse af Nordtorvet med forretninger og som mødested for hele Sorgenfri i et lavt byggeri. Forslaget ses som en mulighed for forhandling mellem de aktuelle kulturmiljømæssige, økonomiske, politiske, arkitektoniske, æstetiske og emotionelle interesser.

I skrivende stund observeres, hvordan byfortætningen rammer Sorgenfri. Byggeriet på Politigrunden, Hummeltoftevej 14, skyder i vejret. Der er vedtaget visionære planer for Skovbrynet 2-24, som dog medfører et meget voldsomt og støjplaget byggeri, hvor boligkvaliteten ikke alle vegne er i højsædet, således som vi fra grundlæggelsen af Sorgenfri-bydelen har været vant til. Lokalplanen for Pendlergrunden, Hummeltoftevej 47, åbner mulighed for byggeri i seks etagers højde og op til 28 meters højde.

Kommunen legitimerer byfortætningen med Fingerplanens anbefaling om høj og tæt bebyggelse i stationsnære områder. Fingerplanen giver dog samtidig rådet:

"Udbygning og omdannelse i de stationsnære områder bør tilrettelægges under hensyntagen til de historiske, landskabelige og arkitektoniske værdier, og således at der skabes sammenhæng med de tilgrænsende byområder." (Citat fra Fingerplanen.)

Balancen mellem tæthed og sammenhæng med de tilgrænsende byområder synes ikke at opnås på Politigrunden. Kommunalbestyrelsen opfordres kraftigt til at afvente færdiggørelsen af det omfattende nybyggeri på Politigrunden og på Plantedirektoratets grund, inden der gennemføres yderligere lokalplanlægning i stationsområdet.

Bydelen Sorgenfri fortjener, at kommunalbestyrelsen vender tilbage til den planlægningskvalitet, der karakteriserede perioden fra 1935 til begyndelsen af dette århundrede.

Fotos

Forside: Annette Hartung, Preben Mac og Susanne Bisgaard

Kort over Sorgenfri: Eniro Danmark A/S

Side 2: Preben Mac

Side 3: Sorgenfri 1949, Sylvest Jensen*, Sorgenfri 1957, ukendt fotograf begge Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv

Side 4: Virumgård 1938, Sylvest Jensen*, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Øvrige Sorgenfrivang IIs arkiv.

Side 5: Download fra YouTube

Side 6: Annette Hartung

Side 7: Susanne Bisgaard

Side 8: Arkade: Susanne Bisgaard. Glasparti: Theresia Præstegaard. Nordtorvet i 1960'erne: ukendt fotograf, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Sydtorvet, 2 stk: Susanne Bisgaard

Side 9: Luftfoto: kommunekort.ltk.dk. 3 stk.: Susanne Bisgaard

Side 10: 7 stk: Susanne Bisgaard

Side 11: Luftfoto: kommunekort.ltk.dk. Bakkehusene: Finn Grube. Sorgenfrivænget: Jesper Nielsen, ejendomsmægler

Side 13: Luftfoto: kommunekort.ltk.dk. Berberisvej: Annette Hartung

Side 13: 2 Luftfoto, LTKs digitale kort. Kvædevej: Grundejerforeningens hjemmeside. Agernvej: Gengivet med tilladelse fra Home

Side 14: Kaj Terkelsen

Side 15: Foto taget fra Sorgenfrivang II: Preben Mac. Luftfoto: LTKs digitale kort. Plejecenter Virumgård: Susanne Bisgaard

Side 16: Jørgen Nielsen

Side 17: Luftfoto, LTKs digitale kort. Breidablik: Per Heymann. 2 sort-hvide fotos fra Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv

Side 18: 3 stk.: Annette Hartung. Tegning af I.H.Mundtsvej 4A: Weblager.dk

Side 19: Lottenborg Kro: Annette Hartung. Resterende: Susanne Bisgaard

Side 20: Luftfoto, LTKs digitale kort. Dronningens Vænge t.h. øverst: Annette Hartung. T.h. nederst: Dronningens Vænges hjemmeside

Side 21: F.C.Kiærshous maleri og Klopstocks Eg, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Sorgenfri Slot og Skovtofte: Annette Hartung

Side 22: Skovtofte, Villa Spurveskjul og Frederiksdal Slot: Annette Hartung. Hummeltofte: Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv

Side 23: Download fra YouTube

*) Det kongelige bibliotek har rettighederne til Sylvest Jensens fotos

Kildemateriale

Kildematerialet består af til dels direkte anvendelse af lokalplaner, SAVE registreringer, arkivmateriale fra Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv, materiale fra Lyngby-Taarbæk Kommunes hjemmeside og weblager.dk (offentligt arkiv over byggesager). Vi har talt med en del beboere og grundejerforeninger, som har bidraget med både subjektive og objektive informationer om at bo i Sorgenfri.

Derudover:

Arkitektur nr 2. 1972. Arkitektens forlag

Anders Barslund: Sorgenfri Torv – en modernistisk hilsen fra fortiden. DGO, 30.-31. marts 2015.

Karen Marie O. Bredegaard: Dansk funktionalisme og funkis i Lyngby-Taarbæk Kommune. Lyngbybogen 2004-05.

Bygningskultur i Lyngby-Taarbæk. 2006.

Bygningskultur og bevaringsværdier. 1940'erne og 1950'ernes murede boligbebyggelser. 2017. Realdania, Grundejernes Investeringsfond, Landsbyggefonden, Kulturstyrelsen.

DAB. 75 år med almene boliger. 2017. S. 71-75.

Fagbladet Boligen. Nr. 10, oktober 2017. BL Danmarks Almene Boliger. Side 50-55.

Forstadens bygningskultur 1945-1989. På sporet af velfærdsforstadens bevaringsværdier. 2010. Realdania.

Aage Hastrup et al.: 40 år med boliger. Lyngby almennyttige Boligselskab, 1945-1985.

Lisbet Balslev Jørgensen: Mogens Lassen. 1989. Arkitektens Forlag

Kommune – kend din kulturarv. 2010. Kulturarvsstyrelsen og Realdania.

Kvaliteter i almene bebyggelser fra 1940'erne og 1950'erne. 2013. Bygningskultur Danmark.

Jørgen Lauersen og Bente Kjøg: Hummeltofteskolen. Et skolevæsen i udvikling. S. 73-78. Lyngbybogen 2009.

Lyngby-Taarbæk Kommuneatlas. Byer og bygninger 2000. Skov- og Naturstyrelsen, Miljø- og Energiministeriet i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune.

Jan Møller: Fra Sorgenfri til Frederiksdal. 1986. Greens Forlag.

Renover, Sorgenfrivang II, <http://renover.dk/projekt/sorgenfrivang-ii/>

Ejler Nystrøm: Lyngby Sogn i fortid og nutid. 1934. Gyldendal.

Lise Skjøt-Pedersen: Lyngby – Taarbæk i 1950'erne. Lyngbybogen 2015.

Stad og steder. 1995. KAB – Bygge- og Boligadministration og KAB Fonden.

Kaj Terkelsen: Kongestien. Ikke offentliggjort tekst. 2017.

Jeppe Tønsberg: Det gamle Virum – og det nye. 2006. Greens Forlag.

Kort over Sorgenfri

Numrene angiver sidetal for de beskrevne områder – den stiplede linje angiver bydelsgrænsen for Sorgenfri

Sorgenfrivang	5	Kongestien	14	Prinsessestien	21
Hummeltofteskolen	9	Virumgårds jorde	15	Lyngby Åmose	21
Bakkehusene	11	I.H. Mundtsvej	17	Klopstocks Eg	21
Sorgenfrivænget	11	Sorgenfri Kirke	18	Skovtofte	21
Buskevejskvarteret	12	Lottenborgkvarteret	19	Spurvehuset	22
Kvædevej Nord	13	Dronningens Vænge	20	Spurveskjul	22
Stenvænget	13	Sorgenfri Slot	21	Frederiksdal Slot	22

En samlet plan for Sorgenfri?

Sorgenfri har behov for byudvikling. Flere nye lokalplaner er derfor blevet udarbejdet. Polititorvet lå i for mange år trist og forsømt hen. Det er nu revet ned, og nye boliger i op til seks etager opføres for tiden. Det næste område, der står for tur, er Skovbrynet 2-24, hvor ungdoms- og seniorboliger vil blive opført, et anderledes men også meget stort byggeri. Rammelokalplan er udarbejdet for pendlerparkeringspladsen med mulighed for byggeri i seks etagers højde. Alle byggerier peger mod en byfortætning i hidtil uset omfang i Sorgenfri. Vi venter nu på planer for Sorgenfri Torv.

Flere borgere havde ønsket sig, at Lyngby-Taarbæk Kommune først havde udpeget de områder, som havde behov for byudvikling. Dernæst kunne man gennem borgerinddragelse og rådgivning fra førende byplanlæggere sikre sig, at Sorgenfri fik en sammenhængende bymidte, der tilgodeser handel og høj boligkvalitet for almindelige mennesker, samtidig med at respekten for den eksisterende arkitektur og unikke byplanlægning blev bevaret. På den måde ville primært bydelens interesser blive varetaget – ikke bygherrernes. Vi har ikke noget imod, at investorer tjener på Sorgenfri, men vi har noget imod, at det sker på bekostning af bydelens interesser.

Sorgenfrivang II fremtræder i dag smukt renoveret, Sorgenfrivang I planlægger at gennemføre en tilsvarende renovering, Sorgenfri Torv bør renoveres og derved medvirke til bevarelse af Sorgenfrivangplanens høje originalitets- og miljømæssige værdi.

Tre foreninger, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk, Danmarks Naturfredningsforening i Lyngby-Taarbæk og VoresSorgenfri samt en lang række borgere har ikke opgivet håbet om, at Sorgenfri Torv kan blive bevaret som bydelens inviterende mødepunkt med en lav arkitektur, der spiller op til Sorgenfrivang IIs højde.